

LIBRIS

We know
books

VIRGINIE GRIMALDI

Mai înalt decât cerul

Traducere și note de
ALINA HLINSKI

 UNIVERS

1

Elsa

Poftim? Da, sigur.

Păi, pe mine mă cheamă Elsa, am patruzeci și doi de ani. Am un fiu de cincisprezece ani, Tristan. Tocmai a terminat școala gimnazială. E o nebunie, întotdeauna încep cu el când mi se cere să mă prezint. Aș putea să spun că am un frate mai mic, că sunt friguroasă, că-mi place înghețata cu mentă și ciocolată, că-mi place să mă uit la seriale suedeze, să ascult podcasturi, că știu pe dinafară textele unor cântece pe care nu le-am mai ascultat de douăzeci de ani, că sunt în stare să-mi petrec ore întregi contemplând frunzele care se leagănă în bătaia vântului, că am două cățelușe și un motan, că am picat de două ori la examenul pentru permisul auto, că sunt alergică la fructe de mare, că detest florile tăiate, că am o pasiune pentru poduri și uși, că ador pâinea cu mac, dar că pâinea cu mac îmi intră prea ușor în spațiile dintre dinți, că-mi amintesc prenumele colegilor mei din școala primară, dar că sunt în stare să uit ce am venit să cumpăr de la magazinul Leroy Merlin, că sunt divorțată de șapte ani și am rămas prietenă cu fostul soț, dar nu, de fiecare dată când trebuie să mă prezint cuiva anunț de la bun încep că sunt mamă. A

devenit una dintre trăsăturile mele principale, ca înălțimea sau culoarea ochilor.

...

Mai trebuie să vă spun și că nu e prima oară când merg la psihiatru. M-au mai dus părinții mei, când aveam nouă sau zece ani, pentru că nu suportam ideea de a fi departe de ei. Nici măcar nu puteam să dorm la bunici, care totuși îl luau adesea la ei pe fratele meu și care locuiau la același etaj cu noi. A devenit o problemă serioasă în ziua plecării în tabăra de iarnă, în penultimul an de școală primară, când am plâns în hohote până am leșinat. Am rămas acasă.

Țin minte că psihiatrul avea un obiect fascinant pe birou, chestia aia cu bile care se lovesc una de alta într-o mișcare perpetuă, și că vorbea cu o voce blândă, profundă.

Dar am impresia că dumneavoastră vorbiți puțin, nu?

...

Pe scurt, m-am simțit imediat în siguranță – mai ales că mama era aproape, în sala de așteptare. M-am așezat în fața lui și el a început fără ocolișuri:

— De ce ți-e teamă, în fond, când ești departe de părinți?

I-am răspuns că nu prea știu, dar că sigur mă tem că n-o să-i mai văd niciodată.

El și-a încrucișat mâinile pe piept și a zis pe tonul cel mai firesc, între două bile care se legănau:

— Ești conștientă că ei vor muri într-o zi?

...

N-am vrut să mai merg vreodată acolo.

V-am găsit adresa pe Internet, am căutat pe o hartă. Locuiesc la capătul străzii, e convenabil. În plus, aveți recenzii

pozitive, mai puțin una care spune că nu respectați niciodată ora programării, dar nu pot să vă învinovățesc: eu sunt mereu în întârziere, oricât m-aș strădui. E aproape o chestiune fiziologică, nu mă mai lupt cu asta. Am întârziat la examenul oral la bac și la toate evenimentele din viața mea. Nu am ajuns la timp în ziua căsătoriei și cu atât mai puțin la semnarea actelor de divorț. De fapt, am sosit cu întârziere încă de la naștere, cu două zile după termen. Cunoștințele mele s-au învățat, au grijă să-mi dea ore anticipate pentru întâlniri – spoiler: nu funcționează. Singurul care nu se poate obișnui cu asta e șeful meu. Mă rog, acum nu contează, fiindcă sunt în concediu medical.

De asta am venit la dumneavoastră, de altfel.

Sunt consilieră funerară, lucrez la aceeași firmă de mai bine de zece ani. E o afacere de familie și asta schimbă totul: am lucrat câteva luni într-o corporație națională și acolo lipsea latura umană pe care o căutam eu când am apucat-o pe calea asta. Îmi place meseria mea. Chiar îmi place cu adevărat. Când oamenii deschid ușa casei noastre funerare, tocmai și-au pierdut pe cineva apropiat. Le e foarte greu, nu apucă nici să asimileze vestea că deja trebuie să se ocupe de treburile administrative. Rana e proaspătă, deschisă, iar ei pot simți și cea mai mărunță obiecție ca pe o agresiune. O femeie care tocmai își pierduse soțul mi-a zis într-o zi: „Aș vrea să umblu cu o pancartă pe care scrie *Fragil, a se manevra cu grijă*“. Mă străduiesc să mă port cu ei cu blândete, cu grijă, să-i ascult. Vreau să le respect suferința. Aud adesea „Era un om bun, să știți“, de parcă ar fi nevoie să aflu eu, o necunoscută, că apropiatul lor nu e un mort ca toți ceilalți. Nu mă interesează să le vând

sicriul cel mai scump sau monumentul cu cea mai mare marjă de profit, pe mine ceea ce mă face să mă simt utilă, ceea ce dă un sens vieții mele este să-i ajut pe oameni să-și ia rămas-bun.

Am văzut o grămadă de povești tragice. Am văzut mulți morți. Te obișnuiești, cu timpul. La început mă impresiona, chiar am crezut că ar trebui să mă reorientez, dar în cele din urmă nu cadavrele sunt cel mai greu de îndurat. Cel mai greu de îndurat e suferința celor rămași în viață. Cu asta nu reușesc eu să mă obișnuiesc. În fiecare seară iau cu mine acasă câte un pic.

Sunt două săptămâni de când nu am mai fost acolo. Reușisem, totuși. Întoarcerea la lucru a fost un pic dificilă, în primele zile, dar m-am aruncat în muncă, mi-am regăsit ritualurile, obiceiurile. Mi-am reluat chiar și jogging-ul și cursurile de engleză. Viața mea își pusese din nou papucii de casă.

...

Eram la brutărie când m-a lovit din senin. Aproape că-mi venise rândul, îmi repetam în cap fraza pe care urma s-o rostesc, ca de fiecare dată când trebuie să mă adresez cuiva, „Bună ziua, o baghetă nu prea coaptă, vă rog” și deodată, în fața croasantelor cu unt, am simțit o durere în piept. De parcă mi se fisura ceva pe-acolo, simțeam că se rupe ceva în mine. Am început să plâng. Apoi m-a luat amețeala, ca și cum s-ar fi căscat o gaură și m-ar fi înghițit. Mă sufocam, am crezut că n-o să mă mai pot opri. M-am întors acasă fără baghetă, fără să văd nimic în jur și, de atunci, nu fac decât să dorm.

E o prostie, totuși. Toată lumea spunea că mă țin bine.

Uitați, sunt două luni de când a murit tata și acum e prima dată când reușesc să o spun cu voce tare. Credeți că mă puteți ajuta?

2

Vincent

Așa. Manon a plecat. A luat cu ea hainele, cărțile, afișele înrămate, măsuța mea de cafea, lumânările, comoda, vesela, a luat până și lustra din sufragerie. Sunt celibatar, stau pe întuneric, mănânc cu mâna și puțin îmi pasă. Mă uit la viața mea ca la un film. O versiune cu o subtitrare proastă, în care nici măcar nu sunt eu personajul principal. Cred că dacă i s-ar întâmpla vecinului meu aș simți mai multe emoții.

Ea a încercat să mă facă să reacționez, era pe rând blândă și agresivă, vedeam cum i se umpleau ochii de lacrimi și eu nu aveam decât o singură grijă: să iasă pe ușă. Să terminăm odată. Mă auzeam cum repetam „îmi pare rău” știind prea bine că nu era suficient. Îți pare rău când calci pe cineva pe picior, când întârzi undevea, când ai ratat un apel la telefon, când nu-ți plac niște paste, ar fi putut eventual să-mi pară rău că-mi lua măsuța de cafea. Dar să sabotezi o relație, să lași o iubire să se consume ca un chiștoc strivit pe jumătate, să o faci să sufere pe femeia pe care ai promis că n-o vei răni niciodată, așa ceva merită mai mult decât un simplu „îmi pare rău”, nu?

E enervant, vin la dumneavoastră la consultații o dată pe săptămână de șase luni și nici acum n-am habar ce părere

aveți. Nici nu știu la ce-mi folosește treaba asta. De fiecare dată îmi spun că e ultima dată când vin. Și pe urmă vin din nou. Doar ca să vorbesc de unul singur și să plătesc nota la final. Iese un monolog cam scump.

...

Ieri, l-am revăzut pe un coleg de liceu, Max. Ne înțelegeam bine, am fost în aceeași clasă din a doua până în ultima. Numele noastre de familie veneau unul după altul, am dat bacul în aceleași săli. Ne întâlneam adesea la concerte, umblam prin aceleași baruri, cu aceiași prieteni. Conducea un Fiat Uno vechi, căruia nu i se mai vedea culoarea din cauza autocolantelor care-l acopereau. Era tipul cool, cu pantaloni preștriți și cu țigări după ureche, mereu pus pe poante, dar mereu atent la ceilalți. Toată lumea ținea la el. A luat bacul cu mențiune de merit, înțelegerea cu părinții lui era respectată, și-a aruncat câteva lucruri într-un rucsac și-a plecat să facă înconjurul lumii. Am primit vești de la el vreo doi sau trei ani, apoi nimic. M-am mirat când i-am primit mesajul pe Facebook. Ne-am dat întâlnire într-un bar care ne plăcea mult.

Era să nu-l recunosc. Pe fața lui se vedeau cei douăzeci de ani care trecuseră. Tot berea bea, are același zâmbet cu care le ametea pe toate. Eram un pic gelos pe el, la vremea aia. Asupra mea avea efectul mantiei care te face invizibil, era destul să fie el în zonă și nimeni nu mă mai băga în seamă pe mine. În schimb, privirea i se schimbă. Era aceeași nuanță de verde, aceleași gene negre, dar nu mai strălucea nimic acolo. Aceeași absență pe care o constat și la mine de câte ori mă surprind într-o oglindă.

Mi-a povestit despre anii în care nu ne văzuserăm. Thailanda, India, Nepal, Vietnam, Mongolia, unde a locuit o vreme. Întoarcerea în Franța, acum vreo zece ani, reîntâlnirea cu Isabelle Damier, micuța brunetă din prima bancă. S-au căsătorit, au avut doi copii, el a înșelat-o practic cu tot orașul. Ea l-a iertat o dată, de trei ori, de șase ori, apoi a cerut divorțul. El și-a dat demisia, s-a dus la stea la părinții lui și și-a ascuns bunurile cele mai prețioase. Era mândru de planul lui:

„Nici nu se pune problema să profite de banii mei, javra naibii. Așa, îi dau minimum“.

Ca să scurtez: își înșală toate noile iubite, își vede copiii o dată la două săptămâni, se plânge că trebuie să se plieze după datele când au ei vacanță și nu-i mai suportă pe părinții lui. Toată seara a porcăit-o pe fosta nevastă care i-a distrus viața. Nu m-a întrebat nici măcar o dată cum o duc eu.

Când m-am întors acasă, mi-a făcut oarecum plăcere să mă gândesc ce penibil a ajuns (fantastic cum te face decăderea altora să te împaci cu propria ta mediocritate). Dar ce m-a scârbit cel mai rău e că el chiar își închipuie că fosta lui nevastă e vinovată. Ca să nu plătească o pensie alimentară, tipul preferă să renunțe la un serviciu care-i place, să n-aibă un ban în buzunar, să locuiască în camera lui din copilărie la patruzeci și cinci de ani, să mănânce supă maică-sii în fiecare seară uitându-se la știri la televizor, iar pentru toate astea fosta nevastă e vinovată. Înțelegeți? E sincer în tâmpenia lui. E posibil să distorsionezi în așa hal realitatea, să-ți spui singur povești false, numai ca să nu fii nevoit să te judeci pe tine. Să preferi să dai vina pe altul numai ca să nu te recunoști tu vinovat.

...

...

Poate e mai bine că nu spuneți nimic, în fond. Conștiința mea țipă prea tare zilele astea, prefer să mă confesez dumneavoastră, nu ei.

Vă spun asta pentru că povestea lui Max nu este decât o imagine în oglindă a poveștii mele. Trebuie să recunosc, domnule doctor: în țara tâmpiților, eu port coroana.

3

Cabinetul era la al treilea etaj și nu exista ascensor. În ciuda eforturilor ei remarcabile de a extinde limitele timpului, Elsa nu întârziase decât cinci minute. Pătrunse în clădire, lăsând în urmă căldura lipicioasă de iulie. Ezitase dacă să se întoarcă sau nu. Își făcuse programarea după ce se uitase cu fascinație la un serial care punea în scenă un psihiatru și pacienții lui. Se gândise că era exact de ce avea ea nevoie, o persoană care să-i pună întrebările potrivite și să-i dea răspunsurile potrivite, dar prima ședință o lăsase perplexă. Psihoterapeutul ei nu vorbea, nu reacționa, la un moment dat chiar se întrebese dacă respira. Se întorsese acasă promițându-și că nu se va mai duce la următoarea programare. Să plătească atât de mult pentru trei clipiri din ochi, pe bune, ar fi mai ieftin – și exact la fel de eficient – să investească într-un ficus. Dar Clément, fratele ei, găsise cuvintele potrivite: „Elsa, trebuie să faci ceva, și nu mă refer doar la respirația ta și la cearcăne. Dacă dai peste Hannibal Lecter, el o să sară în sus de spaimă, nu tu“.

Atunci consimțise să-și modifice programul ei pasionant: se uita la emisiuni care nu mobilizează nici cel mai mic neuron, întinsă pe canapea, cu telecomanda în mână.

Ușa nu se deosebea de cea de vizavi. Nicio plăcuță nu semnala că acolo era un cabinet de psihiatru. Doar preșul uzat era dovada unor sosiri și plecări frecvente, iar un autocolant te invita să suni și să intri. Elsa se execută și închise ușa în spatele ei.

Încăperea era mică și întunecoasă. Nici nu te-ai putea aștepta la altceva de la sala de așteptare a unui psihiatru. Fereastra dădea spre stradă și părea să fie rareori deschisă. Tipărit pe o hârtie de culoare albastru deschis, un afiș prezenta onorariile și informa că orice ședință care nu a fost anulată cu 48 de ore înaintea programării trebuie achitată. Elsa se felicita că nu renunțase, se așeză pe unul dintre fotolii și își scoase telefonul din geantă. Pe ecran, dădu la o parte cu vârful degetului o fotografie cu fiul și cu tatăl ei înaintea să-și lase timp minții să zăbovească asupra ei.

Un difuzor transmitea o piesă de jazz veche, care-o făcea să-i vină să-și taie venele cu o foaie de hârtie. Pe Instagram, deschise un filmuleț cu un urs care se scâldea în piscina unui american uluit.

Soneria o făcu să tresară și ea se făcu mică în fotoliu. Vincent intră, o salută politicos și se așeză pe fotoliul cel mai îndepărtat de al ei.

Elsa se uită pe telefon să vadă cât e ceasul. Programarea ei era cu zece minute în urmă, fără nicio îndoială. Omul acela n-avea ce să caute acolo, n-ar fi trebuit să dea peste nimeni altcineva în sală, se aștepta la un minimum de discreție venind aici. Dacă ar vrea să știe toată lumea că are nevoie de un psihiatru, s-ar plimba cu un flacon de antidepressive în mână, ceea nu era – deocamdată –, cazul. Și apoi, o făcea să

simtă că-i e cald, cu bascheții lui căptușiți și cu jacheta cu glugă. O studia, simțea ea, prezența lui o nelinișteea.

— Știți cumva cât e ceasul? o întreabă el.

— Nu, răspunse ea fără să se gândească.

— Ați putea să vă uitați în telefon sau la ceasul de mână? îi sugeră el cu un zâmbet.

Elsa își ridică mâna, se uită pe cadran și-i replică:

— E prea devreme, ați ajuns cu mult timp înainte.

— Trebuie să iau trenul ca să vin aici, îi explică el, mi-e greu să găsesc dinainte o rută bună și...

— Îmi închipui că nu sunteți programat înainte de prânz?

— Da, atunci. Nu-mi place să întârzii, iar săptămâna trecută, pe traseu, a avut loc un...

— Formidabil, îi tăie ea vorba. Acum că am socializat, sunteți amabil să mă lăsați să citesc în liniște?

Și se cufundă din nou în contemplarea unor filmulețe stupide. Vincent se simți atins. Se ridică și își aruncă privirea afară, dincolo de stradă, dincolo de linia acoperișurilor, spre pădurea deasă de pini care se întindea la nesfârșit.

Nu se gândise că a ajuns atât de devreme. Era prima dată când se întâlnea cu cineva în sala de așteptare de aici. Săptămâna viitoare, va lua trenul următor.

Ușa cabinetului se deschise, niște voci își dădură bună ziua, o siluetă trecu prin dreptul ușii cu geam a sălii de așteptare. Elsa se ridică și porni să intre la rândul ei în cabinet.

— Vă mulțumesc pentru amabilitate, îi strecură Vincent. A fost o plăcere!

Ea ieși fără să se uite la el și fără să spună vreun cuvânt.

4

Elsa

Bună ziua, domnule doctor. Îmi pare rău, îmi închipui că ați auzit schimbul de cuvinte între mine și tipul din sală. Țin să știți că nu e genul meu să fac asta. De obicei, sunt mai degrabă genul care se lasă călcată pe picioare și spune mulțumesc. În ultima vreme, nu mă mai recunosc. De două luni și-o săptămână, mai precis. Înainte, îmi țineam totdeauna emoțiile în mine, le sechestram, nu văzuseră niciodată lumina zilei. Nu știu de ce, nu mi-am pus niciodată întrebarea. E firea mea, fără îndoială. Un fel de pudoare. Dar de atunci, e ca și cum s-ar fi deschis o ușă și ele evadează, îmi scapă, se reped să iasă la suprafață și să-și ceară strigând dreptul la existență. Nu mai știu să mă prefac. Îmi dau mereu lacrimile, fără motiv. Ultima oară a fost chiar azi, în drum spre cabinet, am văzut un măcăleandru care țopăia pe trotuar și asta m-a emoționat, bucățica asta de natură pe asfaltul cenușiu, ca un semn de rezistență. Nu vreau să spun că mi s-au umezit ochii, nu, mi s-au scurs șiroaie întregi pe obraji. Și nu e asta cel mai jenant lucru. Mai e și furia. Mă înfurii pe toată lumea, e ceva mai presus de puterile mele. Vocile, zgomotul, răsetele, viața altora mă scoate din sărite. Mi-a ieșit un vulcan în piept, îl aud cum

bolborosește, îl simt cum fierbe. Dormitează, în cea mai mare parte a timpului, dar, la cea mai mică enervare, intră violent în erupție, lava îmi urcă pe gât și îmi iese pe gură. Nu mă pot lupta cu asta, e de neoprit. Acolo e noutatea. Dau pe dinafară. Corpul meu nu se mai poate descurca: am pusee de psoriazis pe care le combat cu cortizon, fără mare succes. Emoțiile mi se strecoară prin porii deschiși în piele și formează plăci dizgrațioase pe brațe, pe gât, pe genunchi. Chiar am observat că mi-au apărut mai multe, de curând.

L-am moștenit de la tata, știți. Psoriazisul. Avea des erupții. El se trata cu oțet. Trata totul cu oțet. Nu era un mare cititor, dar avea o carte groasă ca o cărămidă care lăuda virtuțile neglijate ale oțetului. Își dădea pe plăcile de psoriazis, pe înțepăturile de fânțari, îl folosea drept detartrant pentru toalete sau vase, turna câteva picături pe un cub de zahăr ca să scape de sughiț, îi inventa tot felul de calități inexistente. Într-o zi, când aveam vreo douăzeci de ani, cred, am intrat în bucătărie și l-am surprins pe tata dând pe gât oțet nediluat. Mi-a zâmbit și s-a șters la gură. A văzut pe fața mea că era cazul să-mi dea o explicație:

— A început să mă doară în gât, mi-a spus el ca și cum ar fi fost o banalitate.

— Te-ai dus la doctor?

— N-am nevoie! mi-a răspuns arătându-mi sticla.

— Tata, mă îndoiesc că oțetul are vreun efect în caz de durere în gât. Scrie așa în cartea ta?

— Da. Scrie că trebuie să-ți faci gargară cu oțet.

— Păi, și tu îl bei direct?

A ridicat din umeri: